

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZKRESZTOI SZÁLLÁS :
belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelen a lap hetenként négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtőkön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft o. 6. Hirdetési ár: négyhasábas sorát először 7 kr, másodsor 6 kr, harmadsor 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr helyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL :
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, dec. 10-kén 1861.

Közelebből t. olvasóinkhoz szólottunk; most munkatársainkhoz kell egy pár szót intéznünk.

Nem szükség részletesebben magyaráznunk, hogy a hazánk közigazgatási viszonyaiban bekövetkezett változás el nem távolítható korlátokat szab hirlap-irodalmi munkakörünknek, modorunknak is.

A „Kolozsvári Közlöny“ eddig is a körülmények által követelt méltányossággal párosult törvényességet vallotta vezérelvül, s modorával az ellenézetek mérsékelt capacitatio utján kiengesztelésére s minden esetre az ingerültség, a dolgok élére állításának kikerülésére ohajtott hatni. Ugyde a legújabb változások épp azon különbségen sarkallanak, mely a mi törvényességről meggyőződésünk s azon politika közt létez, melynek örökhöz képest, s az érintettük korlátok között, módosítására igyekeztünk közremunkálni. S e tájékozás, úgy hiszszük, eléggé megszabja állásunkat.

Nem vagyunk annyira pessimisták, hogy a politikai véleménynyilvánítást jövőre már csak egy bizonyos szellemben és irányban higgyük megengedettnek. Lehet, hogy a municipiumok életműködése, talán jelen szerkezetükben sem lesz általánosan megszüntetve, s még nem hagyunk fel azon reménnyel, hogy a közigazgatás és igazság-szolgáltatás terén elváratainkra nézve sem válik erkölcsi lehetőség a hazánk válságosabb körülmények közt is szolgálai. De viszont azon optimizmusban sem ringathatjuk magunkat, hogy történelmi jogainkon alapuló alkotmányos monarchiai hitelveink minden utógondolat nélküli tisztasága, szándékaink őszintesége és loyaltása teljesen biztosíthatassanak félreértések s ezeknek kellemetlen következményei ellen, ha modorunkban az eddiginél is szigorubb elővigyázatot, ovatosságot nem tartunk szemünk előtt.

Azért politikai elmékedésekben a vitatandó kérdések időszerű megválasztását, szigorú tárgyilagosságot; tudósításokban az érintettek, s a soha sem mellőzhető történelmi hűségen kívül, száraz tényekre szorítkozást kérünk munkatársainktól. Valószínűleg meg fog történni, hogy vélemény-elleneink nem viseltetnek irányunkban hasonló kimélettel. Színdalmazni fogunk, elhalmozni rágalmakkal. Vigasztaljuk magunkat a Kakas Márton által megénekelt zsémbesnejű öreggel: „Perelj magad magadnak!”

Es a politikain kívül ott van a socialis tér. Ezt az alkotmányos küzdelmek hevében sem volna szabad paragon felednünk. Csak a szellemi és anyagi jóllét egy bizonyos mértéke teremthet a szó nemesebb értelmében szabad alkotmányos honpolgárokat. Sőt sok igazság rejlik ama paradoxonban, hogy a mivel s anyagilag független ember bármilyen állam-institutiók között tud bizonyos tekintetben szabad lenni. Annyival szentebb kötelességünk figyelmünket, erőnket e tér művelésére fordítani egy oly időben, midőn a politikai eszmecsere tovább fűzésében, ha teljes szünet nem is állna be, előbb mindenestre biztos tájékozási pontok után kell körültekintnünk.

Vannak nekünk közművelődési és tanítézetünk, az anyagi jóllét előmozdítására hivatott egyesületeink, vállalatunk. A nevelés, a nemzetgazdaság kiaknázhatatlan kincstartalma és a mindennapi társas élet végetlen tarkaságaival. Mindezekben a javítani valók fölfedezése első kellek a jobb eszközölsére; a kor szükségéből merített s minden oldalról megvitatott eszme, záloga a sikernek, életrevaló intézmények létrejövételének; az önismeret s mások általi ismeretetés szüli az önbizalmat s mások becsülését.

De miért is részletezzünk. Végtelen a tárgyak sora, melyek korszerűen feldolgozza mind illetékes anyagot nyújthatnak egy politikai lapnak. S a mi specialis hivatásunk, hogy hazánk e részében, hol az ismeret és tevékenység különféle ágainak nincsenek meg annyi saját közlönyei, az egyetemes társalmi élet mindenese gyűjtőmányaül szolgáljunk.

Csak aztán dolgozzunk s Istenet ne engedjük magunkat oda bármilyen politikai változások hatása alatt, a közügyek iránti érdeklétlenség s a cselekvés szabadon hagyott teréni munkátlanúság lethargiájának.

Olvasóink méltányolni fogják helyzetünket, sokott részvétükkel gyamolítandnak továbbra is, ha látják, hogy mindent megteszünk, a mit tennünk lehetséges.

Bennünk él a remény, él a hit, hogy ez átmeneti állapot rövidebb lesz minden eddigiekénél s nem sokára ezredéves törvényeink védpaisza alatt ismét szokott őszinteségünkkel szólhatunk alkotmányos életünk napi kérdéseire.

Lapszemle.

A „Sürgöny“ bécsi levelezője a Bécsben időző tót küldöttségnek közelebbi számunkban érintett törekvéseire vonatkozólag egy talpraesett cikket ír, melynek egész terjedelmében átvételénél ez idő szerint jobb szolgálatot alig tehetünk t. olvasóinknak.

„Centralista lapjaink felhuzott szemöldökkel, mint valami igen fontos s Magyarországi sorsára nagyon befolyásos dologról szólnak egy küldöttségről, mely ide érkezett, hogy tót honfitársaink sérelmeit s bajait O Felsége elé terjessze.

Honnét jöttek ez urak, nem tudhatni; mert az itteni lapok „Slovakeit“ emlegetnek, és daczára annak, hogy az „Ost. u. West“ tán vastag tudatlanságot fog szemre hányni, mégis meg kell vallanom, miszerint oly földtérrel, melynek neve „Slovakei“, semmi tudomásom sincs.

Ki küldötte ez urakat — pedig a küldöttség fogalma feltételezi a küldetést — azt sem lehet gyanítani, mert mint tudva van, négyülések hazánk földén most nem tarthatnak.

Azonban ily nagyszertű eseményekhez nem szabad a mindennapiság mérlegével járulni; fontos jelenségek nem annyira kültényezők mint benső nagyságuk, s hatalmuk által nyerek jogosultságukat, és így be kell értnünk azzal, hogy a küldöttség él és működik.

A büns világ megváltásának ténye akolban kezdődött; a küldöttség megérkezését és céljait a politikai emberiség egy „Lokal Corresp.“ által tudta meg, mely különben csak feldült comfortable-lovaggal, kocsmái verekedésekkel, szakácsnők szerelmi kalandjaival s t. effélével szokta a bécsi hirlap-közönséget mulatítani.

Tán éppen a küttő végett gyanusnak is tartottunk volna az egész hírt, ha a közlemény nem bírna az igazságok félreismerhetlen bélégevel. Ily félreismerhetlen bélég mindjárt az első jajveszék, mely a legújabb kinevezett királyi biztosok ellen irányoztatik. Tehát hinc illae lacrimae! Sértett hűség, felült remények bántanak bizonyos dics-szomjas lelkeket, kik azt hívék, hogy ha fordul a kocza, az ő előnyükre fog fordulni; — remélték pedig annál inkább, minthogy annak idejében már csak megtörtént a hiba, hogy bizonyos nevek nem tündöklönek a hét-személy-nők sorában, — hogy megengedték, miszerint bizonyos superintendentia azon ős rege-féle méltósággá fájuljon, melyet „in partibus infidelium“ mal szoktunk cizmezni.

A legújabbban történt kinevezéseket éppen a nemzetiségi álláspontból nem lehet megtámadni. A megyék vezényeltére kiküldötték közt van három híres román: Pap, Pipos és Szerb; — ki elismert ruthen: Dolnai és Nechrebaczki; — két tősgyökeres szerb: Palikucevnyí és Petrovics. Az éjszakai tótok közül pedig ott van Hlavács is, kit az itteni tót küldöttség alkalmasint nem fog magyar-román-nak szidni; — ott van Havas, a volt körözczi polgármester, kit magyar neve daczára is oly tőrzelműnek fognak elismerni, mint Szeberényi vagy Kardos urakat. Ha a kormány nem a legultrábbakkal szövetkezett, nem azokkal, kik vezénylik azon nevezetes mozgalmat, mely nem létezik: ez alkalmasint azon okból történt, mert ezen elemek nem feleltek meg céljainak, és ha O Felsége oly egyéneket talált kinevezni, kiknek nincs nagy hajlamuk a közvetlen választásokat a birod. tanács számára előmozdítani, föl lehet tenni, hogy ilyenmő szolgálatot megbízottaitól a kormány nem is vár.

A mi tót testvéreink sérelmeit illeti, be kell várnunk a küldöttségnek készülő-félben levő fölrátat. Meglehet, hogy vannak sérelmek, de tudjuk azt is, hogy a körülmények éppen nem voltak kedvezők a belviszonyok rendezésére; tudjuk továbbá, miszerint tót testvéreinknek nevezetes nyerevények jutottak a nemzetiség dolgában; a községekben kényük kedvük szerint használhatták nyelvüket, a megyei közgyűléseken szólhatott tótul, a kinek tetszett; a többség elhatározatá, hogy a jegyzőkönyv tótul is szerkesztessék, tót beadványokra tótul kellett válaszolni, a birónak kötelessége volt s most is az, a tóttal tót nyelven tárgyalni az ügyeket stb. Ha mindez nem foganatosított mindenütt és teljesen, ennek oka legfőkébb csak a rendezetlen viszonyokban keresendő, melyben sok egyéb is nem foganatosított.

Senkinek sincs több oka a nemzetiségi igényeket tisztelni mint a magyaroknak; senki sem érezheti élénkebben a szükségét, ezen igényeket kielégíteni, mint a magyar; de a nemzetiségi hüzzagalomból eredő gyenségeket is senkisémit meg nagyobb kimélettel mint a magyar, — hanc veniam damus, petimusque vicissim, Azonban az eszme, mely a nemzetiségi kérdést területi kérdéssé akarja tenni, egy darabig agitatori eszköznek megjárja ugyan, de a komoly országáglászat nem foglalkozhatik vele. Ezen eszme a legnagyobb ellenszennvel találkozik a cseheknel és lengyekeknel is. A csehek sohase engedhetik meg, hogy országukból né-

met vajdaságot kerekítsenek ki, valamint a lengyelek minden erejükkel elleneznék, ha a kormánynak eszébe jutna, Gácsországnak egyik feléből ruthen vajdaságot csinálni.

Felületes vizsgáltnál úgy látszik, mintha a német elem pártolhatná a kérdéses eszmét; pedig ez nem áll, mert a német elem azonnal elvesztené mesterkelt tulsúlyát Morvaországban és Sziléziában; Krajna szlapon vajdasággá válnék, Tirolnak fele olasz vojvodinává lenne s ki tudja, hogy utóbb nem az sült-e ki, hogy Bécs sajátképen cseh telepítvén. Mind ennél fogva végtére is a birodalom minden historiai nemzetiségeinek sikra kellene szállani ezen eszme ellen; azért nem is tartjuk azt oly veszélyesnek, mint némely centralista lapnak hinni tetszik s azért köszönettel ugyan, de még sem megilletődéssel fogadjuk a „Presse“ azon vigasztalását, miszerint az ugynevezett tót követés nem is vajdaságot kér, hanem megállapodik a szentmártoni értekezlet azon határozatánál, hogy csak okolia (kerület) kell!

Gazdasági-egyesület. Választmányi ülés december 2-dikán 1861 alelnök báró Huszár Sándor elnöksége alatt, főbb tárgyak:

1. A kertészeti szakosztály jelenti, hogy a magyar kertészeti társulatnak, a termesztő és fogyasztó közösség kényelmére, a kerti, ipar és a forgalom fejlesztésére szükségesnek ismert központi és vidéki terménysarnokok felállítását tárgyzó egyeztetésünknek is átküldött javaslatát albizottságnak adta át, hogy az a felállítandó csarnok tárgyában a helyiséghez és viszonyainkhoz alkalmazott körülményes tervet készítsen, s ezt a választmánynak adja be. A javaslat azon ágát illetőleg, mely a községi gyümölcsfaiskolák felállítását tárgyzza, a választmány azok terjesztését maga is ohajtván, elhatározta, hogy létrehozását, mint a köz-vagyonosodásnak és szorgalomnak elősegítő eszközeit a felsőbb hatóságoknál szorgalmazni fogja.

2. A muzeum-egylet titkára Finály Henrik a felöl értesíti a gazdasági együletet, hogy a f. királyi kormányzók a gr. Kornis Sámuel-től a muzeum-egyletnek és a gazdasági-egyletnek ajándékozott Földvári Ferencz féle földterületen-tesítési kötelezvények kiszolgáltatását mindkét egylet elölke gr. Mikó Imre ő nmlga kezébe rendezni méltóztatott. A gazdasági-egylet illetéke ebből 350 frt urb. kötelezvény és 31 frt 50 kr kész pénz. A választmány a jelentést tudásul közönnéttel veszi, de mintán gr. Kornis Sámuel az egylet alapítókéjéhez 500 frtot irt alá, az ügy állása felöl a gróf urat értesíteni határozta.

3. Dietrich Sámuel ur által 100 forinttal jutalmazandó eme pálya kérdésre: „melyek azon gyümölcsfajok, melyek hazánk egyali és földtani viszonyainál fogva gazdasági és kereskedelmi tekintetben legajánlatosabbak?“ két pálya mül érkezett volt be, melyek bírálatra kiadatván, a bíráló bizottság jelenti, hogy a két pályamű a feltett főkérdést még csak megközelítőleg sem oldja meg, ennél fogva egyiket sem tartja jutalomra érdemesnek. A választmány mind a mellett, hogy elismeri a feltett kérdés megoldásának nehéz voltát, a bíráló bizottság indokolt ítéletét helybe hagyja.

4. Az ülés a pénztár megvizsgálására bizottságot nevez ki, s hogy a pénztár állását a gazdalkozsággal közelebbről megismertesse, elhatározta, hogy az egyleti tagok névsorát az évkönyvben oly módon nyomtatja ki, hogy abban kimutatva legyen, ki, mennyit fizetett az alapítókébe s minő ezim alatt.

5. Végre a kertészeti szakosztálynak egy jelentése olvastatik fel, melyben az előadja, hogy a kiállítások tanulságosak bő aratással jutalmazó években, de tanulságosok fukar években is; az első esetben a termények mennyisége tökéletes volta felöl szerzünk magunknak tudomást, a másodikban megtanuljuk, hogy melyek azon fajok, melyek mostoha időjárás mellett is a gazda fáradságát kisebb nagyobb mértékben megjutalmazzzák. Jelen évben a tavaszi hideg, tartós égető szárazság oly akadályok voltak, melyekkel a növényéletnek meg kellett küzdenie, hogy magát és fáját fentartassa; ez év megpróbálta növényeink szívósságát életrevalóságát, s alkalmat nyújtott az ezek közti különbség és ítélettelre stb. Ezen nézetből kiindulva a szakosztály mult hó 24—25-dikén a titoknoki szálláson tanulmányozás keveért gyümölcs-kiállítást rendezett, melyben a helybeli és tordai jelesebb gyümölcstermelők készséggel vettek részt. A kis tárlatot, főleg szakavatottakra nézve érdekesnek lehetett mondani. A kiállításban kitűnt, hogy a gyümölcsfajok közül az alma állotta ki inkább az időjárás ellenséges megámadásait, almából mintegy 110 válfaj volt kiállítva, a körtve jelentéken számában jelenhetett meg. Kiállítók voltak Tordáról: Melezer Sámuel, Nagy Ferencz, Velics Sámuel - Bors Albert, Hegedűs János, kik együtt mintegy 80 féle válfajt küldtek be. E gyűjteménybe a legjelesebb fajokat Nagy Ferencz és a gyümölcsészettnek hasonlólag kitűnő kedvelője Melezer ur küldötték; Kolozsvárról: Kovács Mihály, Kadácsi Dániel, Pákei Lajos, Hincz György, Dietrich Sámuel, Nemessányi András, Mike Sándor, Gál János, Brassai József; ezeken kívül kisebb küldeményrel résztvettek még Schütz János, Füle István, Inceze József, Poschné, Deák Farkas, Sontinger Luiza, Herczeg Lajos. A kiállítás látogatott volt. A bírálók a szakosztály tagjai és a kiállító urakon kívül több érdemes vidéki vendég is résztvett. Ez alkalommal tapasztalni lehetett, hogy legtöbb gyümölcs az idén koránt sem fejlődhetett ki azon tökélyre, mint jobb években szokott; a vidéket illetőleg, be kell vallanunk, hogy

a szelidebb éghajlatu Torda vidéke ez évben is fejlettebb gyümölcsöt tudott felmutatni, mint a zordonabb Kolozsvár vidéke; azonban tapasztaltuk, hogy Kolozsvárnak is vannak védett kedvező helyei, melyek gyönyörű gyümölcsöt termeltek; a Schütz János házassági ponyvika, a Kovács Mihály, Incze urak békái batulejje, anízis almája, sikkhausi kormosa vetekedik a Felek hegyen tiliakkal. Sok faj név nélkül jelent meg: egy minden kiállításán előforduló oly körülmény, mely azon czélba vett intézkedés elmulasztásával szükségeségét nyilván mutatja, hogy gyümölcs fajainkat tanulmányozni, az elnevezésekben egységet állítani meg a hivatottaknak egyik főfeladata. Örömmel és minden dicsőkedés nélkül jelenthetjük, hogy többféle almafajokat összehasonlítván, úgy találtuk, hogy több honi almáink birvese külföldiek mellett méltó helyet foglalhatnak el; a ponyvák és muntinoseo, levesség, zamatra nézve versenyre keltek sok külföldi kormosokkal. A muntinoseo-kiállító Kadácsi — egy Fogaras vidéki, még kevésé elterjedt almát, a társaság különösen megkedvelt, s ennek ize, olvadékonysága, zamata, termékenysége, az elterjesztést valóban ajánlja. Termékenynek mondható fajok Kolozsvárt: Szász pap alma, bécsi páris, tafota, gold peppin, angol arany parmain, muntinoseo, Dewton peppin, narancs-alma, gyöngy-kormos, kék alma, több névtelen.

A névtelenek közül három volt kitűnő: Mike Sándornak egy gyönyörű külsejű még éretlen almája, Melezer urnak egy szép nagy vaj-körteje, mely felvágatván a társaságot kellemesen lepte meg. Ez egy újabbról külföldi körte, fája az idén termelt legelőször 24 darabot, a körte csaknem egy fontot nyom. Megnevezését várjuk dr. Polyától, kihez egy példányt tulajdonosa felküldött. A harmadik egy Boros Albert és Nemessányi András által kiállított közep nagyságú izletes alma, a mely úgy látszik, hogy honi, régi, de azért el nem terjedt alfaj, ezt megízlelvén a társaság, hazánk nagy fia gr. Mikó Imre nevére keresztelte el.

A szerény tárlat szolgált annyit, hogy észleltünk a gyümölcs-isme tárában egy kis laposkát elfoglalhat. A választmány e jelentésére a szakosztálynak köszönetet szavaz.

Nagy János m. k.
titkár.

A kézdi ev. ref. egyházvidék

nov. 27-én tartott részletes zsinatja és quindenális széke.

A fenirt napon tartá a kézdi ev. ref. egyházvidék részletes zsinatját, a mihez az esperesi körlevélből láthatólag quindenális-szék tartása is hirdettetett, az összes szék tagjainak csaknem a botránkozásig emelkedett bámulatára, Alsernátonba. De hogy ne anticipáljunk rendre megyek a dolgokon, s ezen botránkozást is a maga helyén megfektendek.

Ezen évi köz szent zsinat megrendelte vala, hogy a részletes zsinatok kerülőleg tartassanak és pedig mindenkor istenítisztelettel összekötve. Sem az egyik, sem a másik nem volt figyelembe tartva, s úgy látszik ezutánra sem akar lenni, a mennyiben az esperes n. t. t. Szini János ur, úgy nyilatkozott e zsinati rendelettel szemben, hogy a részletes zsinat tartása helyének meghatározása az ő joga a 89-ik canon ezen szavainál fogva: „vel ad se, vel in alium quem piam convenientem locum” hívja össze a részletes zsinatot és quindenaliát, amár ez utóbbiról szó sincs az idézett canonban. Itt is sem az egyik, sem a másik nem volt observálva; mert az esperes ur Albiban lakott s a körlevél Alsernátonba hívta össze a szent papságot, a hol ugyan semmi convenientem locust nem találtunk; mert reményilem nem fogja senki annak nevezni azon tífeg helyett papirtábla-ablakokkal ellátott kis kunyhót, hová összeszorult a tractus, a melynek pitvarából egy gyermekesírás színtelen zavarát a szent atyák komoly tanácskozását.

De ezen kívül sem vendéglő nincs, sem közös ebéd, kinek-kinek saját erszényére nem volt rendelve, s így szépen koplalt a szent papság a komoly tanácskozások mellett reggeltől estig, míg kiki hazaérkezett, a hó- vagy esőverésnek egész napra kitett s így elfáradt lassan baladó lovai-val. Ezt remélem „convenientem locust”-nak senki nem nevezheti, hol az ember egészséget teszi kockára, mert hiába, az ember, ha pap is, nem bir szent igével megélni, s így könnyen beteg lehet; de e mellett nem lévén avagy csak egy árva fedél, hová az idő zivatara elől be lehetett volna a lovakat állítani, s pedig hiába, ilyen drága világban a szegény papságnak magán kívül még lora is tekintetbe jó.

A tanácskozás első tárgyánál a köz szent zsinat jegyzőkönyve 10-ik pontja tűzött ki, mely a lélekszám után fizetendő 1 kros életökét indítványozza felállítani, a püspöki pótfizetés emelésére s más egyházi költségek fedezésére. Hosszas és farszót vitatkozás után, melynek rendin még sem jöhetének tisztába a szent atyák, ha vajjon ezen intézettel felállítás után is megmarad-e az eddig fizetni szokott képezdei illeték, vagy ezzel megszűnne mind a püspöki pótfizetés, mind pedig képezdei illeték, határozattá lön, hogy a presbyteriumoknak már megrendelt szervezése után fogja fizetési tárgyalás alá venni a részletes zsinat ezen a mostani szűk világban nagyfotosságu tárgyat, mivel az idő nem alkalmasok az egyházakra újabb terheket behozni, ha ez csakugyan a régi megtagyása mellett szándékoltatnék behozni, addig is siet kijelenteni, hogy az eddig fizetni kellett illetéket örömmel fizeti továbbra is, ha ezen krajczáros intézetet nem létesíthetné.

A második tárgy algondnok választás akart lenni. A részletes zsinat tagjai az esperesi körlevélnek e pontját hajlandók voltak tévedésnek tartani, s így nem hitték, hogy algondnok-választás legyen, miután mindkét algondnok hálá Istennek elég jó egészséggnek örvend; s nem is tud róla, hogy valamelyik lemondott volna, vagy főgondnokságra promoveáltatott volna. Azonban a n. t. t. esperes ur a tagoknak e hiteltelenségét legottan eloszlatá, felolvastván egy főegyháztanácsai leiratot, mely jelenti, hogy mlgos Cserei János ur lemondott az algondnokságról.

Ezen leirat még július elején jött le a mlgos főegyháztanácsától, s mégis a mai napig a részletes zsinat róla semmit sem tudott. A n. t. t. esperes ur, midőn e felől kér-

dés támadt, sietett kijelenteni, hogy ezen leirat a mlgos és a. t. előjárásához volt czimezve, s így nem illette a részletes zsinatot, s ez valóban helyes mentség is lenne, ha nem a részletes zsinat irt volna fel e tárgyban a mlgos főegyháztanácsához; de miután a részletes zsinat kérte mlgos Cserei János ur megerősítését, s így logikailag következik, hogy annak lemondása is a részletes zsinatot illette tárgyra nézve, ha szinte nem oda volt is czimezve. Mert vagy ezen leirat czimezde el volt hibázva a mlgos főegyháztanács expeditióján, vagy ha nem volt elhibázva, akkor nem a részletes zsinat van felhiva algondnokot ajánlani fel, s így szükséglen a választás, hanem a n. t. t. előjárásához holott addig megvolt választási joga a részletes zsinatnak, s nem is hiszszük, hogy a mlgos főegyháztanács e jogát elvitatni akarná; s ha a leirat hibás czimzmel bár, de tárgyra nézve a részletes zsinatot illette, akkor a dolog menetelének természetesen az volt kívánta volna, hogy előbb tudja a részletes zsinat, hogy irtas az algondnoki szék, s azután intézkedjék és határozzon választási időt, mert e nélkül az egész eljárás octroy alakban tűnik fel, pedig ettől ovakodnunk kellene legalább az egyházi téren, miután olyan sok eféltel ismerhetünk a polgári téren.

Hosszas vitatkozás s némely despoticus érzéseket eláruló kifejezések után határozattá lön; intézkedni fog a részletes zsinat a választásról a maga rendén.

A részletes zsinatnak volna egyebiránt oka kérni a mlgos és a. t. t. előjárásot, hogy a részletes zsinatot illető hivatalos leveleket a maga rendin kezelje; mert sokan hajlandók binni, hogy ezen közsajnálattal vett lemondás oka is a kinevezési okmány, nem elég pontos kezelésében rejlik, a mennyiben ezen okmány a mlgos főegyháztanácsától márczius 13-án Kézdivásárhelyre érkezett és K-Vásárhelyről vagy az illető, de a szomszédban lakó mlgos és a. t. t. előjárásotól, mely kezéhez vette a nem neki czimzett levelet, az innét csak 1 óra távolságra eső Imecsfalvára, apr. 30-diki délutánjára érkezett meg, és így oly lassan ment, hogy 1 hó és 14 nap alatt érkezett az illető helyre, kinek czimezve volt, holott ezen időközben tisztújítás, jegyzőválasztás, a successio fontos kérdése s más ilyen közfontosságú tárgyak voltak a szőnyegen. Ezen lassu levélpostának indokát nem fürkészszük, köztünk különben is tudva van az, de azt egész őszinteséggel kimondjuk, hogy ez így nem jól megyen, a mint ezt elég világosan kifejtette egyik lelkes a részletes zsinat, a miért durva személyeskedésig ment megtámadás lett jutalma. Ez így nem jól megyen, s oajlandó is, hogy ne ismétlődjék más hivatalos levéllel is, mert ezáltal csak ártalmára leszünk egyházvidékünknek.

Végül az idei köz szent zsinatnak a kézdi egyházvidéket hibázató pontjára nézve örömmel karoltatott fel amaz indítvány, hogy találtassék meg alázatos tisztelettel a közszent zsinat ezen hibáztatás alól egyházvidékünket felmenteni ezen indoknál fogva; ha hibázott kézdizsék az akkor tett határozatával, akkor e határozatot meg kelle valla semmisíteni; ugy de ez nem történt, sőt jegyzőinket az e tárgyban hozandó törvényekhez alkalmazandólag erősítette meg. Ujból is kijelentvén a részletes zsinat, hogy ragaszkodik az akkor tett határozatához. A részletes zsinat több aprólékos tárgyainak eligazítása után délután 2 órakor megalakult a quindenális-szék. A jegyzőkönyv olvasásakor kitűnt, hogy az octoberben tartott szék, tekintve az itt felmerült kényelmetlen s a tanácskozás méltóságával nem férő helyiséget, mi mégis tetemes költségben került, összes szavazattal elhatározta, hogy ennekutána állandóan K-Vásárhelytől tartja székeztését, hol az egyház iskolai nagy termét e célra örömmel felajánlotta, s így semmi költségbe nem kerül, mely határozat a maga rendén törvényes alakban kelt s a n. t. t. esperes urral, mint ki ezen széken betegsége miatt, a mint irát, nem jelenhetett meg, közöltetett is. Mégis ezen határozattal szemben Alsernátonban lön összehíva a quindena. Mondja aztán valaki, hogy az, a ki így teszen „primus inter pares,” ha ez nem octroy, vagy éppen nem Bach-rendszert, vagy nem papi uralom, akkor a nevét nem ismerjük.

A szék sietett is interpellálni egész tisztelettel a n. t. t. esperes urat a szék ezen határozatának lábbal tapodása miatt. Az esperes ur semmit sem tudva a tagtársai iránt tartozó reciprocitásról; azt felelte, hogy neki az összehívás helyének meghatározására a jogot a canon adja, a mint főlebb említve volt. Tegyük fel, hogy adja. De kérdem levágias és méltóságos eljárás-e ez a székekkel szemben? Bizonyal nem, mindenki átláthatja, csak a n. t. t. esperes ur nem. A mi állításának azon ágát illeti, hogy ez a központ s mindig itt szokott a részletes zsinat és quindena tartatni; ez sem áll, mert, mint a jegyzőkönyvekből látható, tartatott biz az más helyeken is, különösen, hogy egyet ujjtsak meg a n. t. t. esperes ur emlékében. Emlékezteték még rá, nem oly régen volt, hogy bizonyos érdekében, a mit azonban sokan megbántak s tettek is róla bünvallást, még Bitán is tartatott, pedig az esperes ur Dálnokban lakott, azt pedig senkivel se lehet elhitetni, hogy Bita Kézdiszék központján van. A mi pedig a canon által adott jogra hivatkozást illeti, bizony ez is gyenge; mert hiszen éppen ezen évi köz szent zsinat másképpen határozott a mint említve volt, aztán megvallva az igazat, tisztán nem emléksztünk rá, hogy a n. t. t. esperes is ezelőtt néhány hóval, mikor elfoglalta örökösüdes útján az esperesi széket, melyet a némelyek titkos mesterkedése útján előidézett lemondása által irtesen hagyott a köztiszteletli nyugalmazott esperes ur, nem igen hivatkozott a canonra, pedig ha olvasni akarta volna, világos és érthető szavakkal ezen tételt olvashatta volna ki belőle: „Singulae Diaecese unum quemdam Ministrum ex suis confratribus communibus sufragiis eligere debent.” Ha nem tudja, megmondjuk hol van. Így vannak ezek megírva ezen könyvecskében: canones ecclesiastici, pagina 54. canon 86.

A mi pedig azon állítását illeti, hogy a quindenális-szék ezen határozata az esperest nem kötelezi. Ezen állításra csak annyit mondunk: nem hiszszük, hogy valaha püspök is kiejtette volna száján, hogy ötlet nem kötelezi a köz szent zsinat határozata, ha az tudniillik önkormányzattal bíró protestáns egyház püspöke volt. Lám a néhány hónapos successiónatus esperes kimondja, de nem hiszszük, hogy ne tréfálódott volna, mert ha komolyan mondta, ak-

kor engedjen meg, ha azt hiszszük, hogy helyzetét nem tudja megmérni, s egy absolut kormány miniszterének képzelet magát. Ha valaha önkormányzattal bíró testület volt, a melynek határozatai, hozott törvényei az elnököt nem kötelezték, úgy igaza lehet, s így a kézdi tractus a második olyan testület, de ellenséthes aligha lesz igaza. Még csak annyit mondunk, ha tudná Dobos e magas nyilatkozatot, aligha oly hangosan dobolna a képviselőt s időhez kötött esepereztés ellen.

A quindenális-szék a helyiségre multkor hozott határozatához ragaszkodását ismét határozatilag fejezte ki. A n. t. t. esperes ellenvéleményt jelentett, mit a főtiszteletli püspök urhoz kíván terjeszteni. Megteheti, jogában áll, nem tudjuk ugyan mi lesz a véghatározat; de hiszszük, hogy ha van a szék tagjaiban önérték s saját határozata iránt tisztelet, úgy mig ez a határozat áll és a maga rendén okkal meg nem változtathatik, az addig más helyen székeztésre össze nem gyűlhet, mint hová a határozatnál fogva kell összegyűlni. Felirhat az esperes ur, nem tudjuk mi lesz az eredmény, de azt tudjuk s bátran is kimondjuk, hogy ezen az uton nem nevedik a tisztelet és közbizalom azon egyén iránt, ki csak így tudja tisztelni a szék határozatát.

Ennyit az igazság érdekében megmondani szent kötelességének tartotta, s nem tehetette, hogy őnt t. szerkesztő ur legelőször is ilyenmü tárgyakkal ne idézelje.

Egy ott lévő.

Foksán, nov. végén. Örményeink történetéhez. Irtam

volt önnek Pompiről; hogy nem hiában, ime okát adom. E jó öregnek említvén a hazánkban letelepült nemes örmény faj nemzetünk kebelébeni jórahalóságát, ő azt állítja, hogy az különben is az örmény nemzet színe volt. Állítását ily történeti vázlattal támogatá. Noe negyed unokája Hajk, az első örmény patriarka, uralta az Ararat környékét; kit Nimrod a szirus vadász-kalandor, midőn ez Babilonból eljőne, vissza akart kényszeríteni, és hatalma alatt tartatni. De ez Nizurodot csatában levágta, s maga eltemette. Erről nevezik magukat mai nap az örmények egyáltalán nemzeti nyelvünkön Hajnak. Hajk 12 leányáról neveztetik az örmény kalendariom 12 hónapja. Hajk hatodik unokája Aram volt a leghatalmasabb uralkodó; minélfogva a nemzetet. Aram nevével Aramannak, hazájukat Armanistánnak neveztek. Innét jött Arman-Armen, végre nyelvünkre is az ermen, örmény nevezet. Az örmény nemzet fénykorában Ami város volt a legvirágzóbbak egyike; hol bizonyos nemesi kiváltság nélkül lakni sem volt szabad. E város gazdaságán a persák vérszemet kapván, fölprédálták. Az elfutott lakosok előbb Astrokában találtak menedéket, hol meggyarapodván és erősödven, az ellentálló tatárokon áttörve, Krimbe szállottak; innét meg, a genuai ortalmat az elhatalmasodott török váltván fel, Moldvába költöztek. Itt sem nyugodván meg mindnyájan, mintegy 40 ezer család áment a kárpátokon, magyar királyunktól kérvén ortalmat, pénzért földet, és oly kiváltságot, hogy városaikön haderők ne vonuljanak keresztül. Mint mondják mindez 1848-ig megvolt. Azóta a derek nép közös érdekeinkhez csatlakozván, nem hagyja magát föltiltulatni a hazafiságban. Fővárosaink: Szamosújvár, Erzsébetváros, Gyergyó Sz. Miklós; különben hol számosabban, hol szórtabban Kárpátközén és egész a Dunáig hazaszerte laknak. Említé öreg barátom, tulajdában maga elcsodálkozott, hogy nemzet-sége mily tizes hazafisággal védi a hönérdekeket.

Minapában irtam önnek az itteni Starosta uralkodásáról. Legközelebbi levelemben pedig rajzoltam földieink alanyi sorsát. Most ezzel kapcsolatban egy friss félgyöndetes hírrel szolgálhatok; miszerint itt lakó magyarjaink legalább ideiglen megmenekülnek egy boszorkánynomástól. Ugyan is halás elismeréssel vesszük a m. kormány abeli intézkedését, hogy a bünösöknek talált starostok u. m. a foksáni, plojesti, krajovai, hivatalos állásukról elmozdittatnak; sőt hallomás szerint criminalis perbe vonatnak. E szigor fölötti örömünket azok ellenében, kik a kormány ortalom értelmét az alattvalók irányában üldözési jognak vették, csak azon szomorú körülmény zavarja, hogy a f-i starost körül egy elkeseredett anya nyolcz kisdédel siránkozik. Amár a vizsgáló bíró azt nyilatkoztatta, hogy a ki családok boldogságát földelni nem irtozott, méltán lakol a magáéban. Az irás szerint meg, átszáll az apák búne az ivadékra. — Félgyöndetesnek mondván e hirt azért is, mert a betöltendő hivataloktól jövőben sem merünk jobbat remélni, ha fizetéstelenek lesznek. Midőn a jözelevári akadémián elő-utóljáróink változtak, D. felebarátunk mindig fölshajtott: Sellen kommt was besseres nach. — P. Simon egykori minorita tanárom, mesék olvasatása közben szerette mondogatni tanítványainak: Mutato nomine de te fabula narratur. Így vagyok én a hazai lapok olvasgatása közben akarmin csitrik csavarják, ha mindjárt alkotmányos is! ostromállapot biz az. Ismerjük, nem is kell mondani névt. Már most ha önkönl rekken a levegő, azt gondolják: itt künn kényelmesebben érezzük magunkat? Oh nem. Nekünk a bazu szomorú állapotán kívül saját büttyeink is sajognak. Mit tegyünk, midőn nemesak kenyérből él az ember? megint nyelni fogjuk a meddő igéket. Egy jóakaróm buzgólag hazafel. Köszönöm, csak halaszszuk; megint elmondom D. felebarátommal: Ich musz nicht von allen haben.

O. J.

Egy átértett hálá-szó. Rémlületes éjszakát virasztottam át a tüzlángok között oct. 21-én viradóra boldogságom tiszkeiu járva, boszszantóan fütta ream a csipős szél, elpusztult vagyonom hamvait. És én még mind gazdag voltam, gazdag voltam négy fiamban, kik a kolozsvári fötanodában az első sorokban jelesek, kikről nemes önértéssel mondhatom el, a hajdanakori magasztos szellemü anyával: ezek az én kineiseim. De a szerencsés atyától, a szerencsétlen elpusztult ember azt kérdezte most: mivel tanítottad már ezután őket e nehéz időkben? ! És erre elborult a jövőnd előtttem, atyai kínzó érzéseim megáradtak, nehéz bánatom erdők-hegyekre vitt, ott bolyongtam félőrülten, mint reményvesztett bujdósó hontalan, kinek nincs egyebe, csak keserves emléke. Ott szózatot hallottam: hidj, remélj, Isten nem

hágy el! És úgy lön. Jött a kedves hír nem sokára, hogy báró Radák Istvánúó a nagysága három fiamat egy egész iskolai évre kosztal, élelemmel ellátni kegyeskedett. És a szerencsétlen ember, a szerencsés atyában, mintegy kétszeresen megdicsőítve, felede nehéz sorsát, hittel reménytel gazdagodva, áldá ör-angyalában az isteni gondviselést. És ez még nem minden. Majd aztán a legkegyesebb grófnő 120 forint o. é. adott kezembe, a csaknem véginségre jutottak fülseggel, ezenkívül egy egész nagy szalonát s két veder zsirt küldött ki azok számára; ifj. báró Radák Ádám ő nagysága viszont 20 frt o. é. s mindezt oly kegyes nyilatkozattal, hogy mindennek fele az enyém legyen.

Honnak drága leánya, a szenvedő emberiségnek ör-angyala, legkegyesebb grófnő! ki Isten után életet s családom mentét meg, leghálásabb érzéseim kegyességre ki-sírní igen, kifejezni nem tudom. Oh! légy boldog a jók s e hon tisztelőiben, az igazi háládosok áldó emlékeztében, s azon legkedvesebb öntudatban, hogy ezer siró szeméről letörölt és letörölt a fájó könnyeket. És légy boldog a legdicsőbb jutalomban, melyet Isten ígért s megad kedves leányának, az örök életben.

Benedek Sándor s. k.
nagy-kapusi év. ref. lelkész.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „Sieb. Bote“ a leendő erdélyi országgyűlésről azt hallja, hogy 150 tagból fog állani. Ha ez igaz, jegyzi meg a nevezett lap, úgy nemcsak a választási, hanem a regalistai rendszer is megváltozott.

— Ugyanazon lap az erdélyi kir. biztosok kinevezéséről általa közölt hírt valótlannak nyilvánítja.

— A „Kronst. Ztg.“ szerint az igazságszolgáltatási testületek a közigazgatásaktól függetlenül fognak, mint országfejedelmiek szerveztetni s a hivatalnokok, a községeket kivéve, az államtól veendő fizetéseiket. Csak azt nem tudja a „Kronst. Ztg.“, hogy egész Erdélyben lesz e ez így, vagy csak a szász földön.

— Bécsi lapok írják, hogy a Moyses István püspök vezérlete alatti tót küldöttséget ő Felsége mult kedden fogta legmagasb kihallgatásban részesíteni.

— A zágábi német lapot tudósítják Bécsből, hogy irányadó magasabb körökben a szlávok iránt igen jó akaratú érzület uralkodik. Elismerik a magyarismust feletti előnyeiket. Egyébiránt azt hiszik, hogy ez akkor fog leghatározottabban bebizonyosulni, ha a szlávok az alkotmányhoz, illetőleg a reichsrathhoz csatlakoznak.

— A „Pesti Hírnök“ ben olvassuk, hogy a pesti állatgyógy-intézetbe Keoskemétről egy éves agarat küldöttek be, melynek csak két hátulsó lába van meg s ezekkel oly sebesen szalad, mint a kenguru.

— A fiatal gyümölcsfáknak nyulragástól megóvására legbiztosabban szernek írják a zsiradékkal vagy korommal legkezevebb oltott meszet. A bekenésr. legalkalmasabb időszak október vége.

— A jelen év napfogyatkozással fog végződni. E napfogyatkozás dec. 31-én délután kezdődik s teljes lesz. Nálunk 3 óra 9 perczkor lesz látható. A nap az elsőtetés közepén 4 óra 15 perczkor fog lenyugodni.

— A „Wanderer“ ellen egy második sajtóper indult. Az elővizsgálat már befejezve s a részletes vizsgálat van folyamatban. Grasz Mórész mint szerkesztő s Falk Miksa, mint a béperelt cikkek írója ellen. A vádló által idézett sajtótörvényi §. 1—5 évig terjedő börtönbüntetést szab.

— Egy pesti nagy kereskedő, írja a „P. H.“, Vadkerten tetemes mennyiségű bort vett s az árát ki is fizette. Ismeretlen fuvarosok által aztán Paksa szállítattá, hol a bort a kereskedő távollétében hajóra rakták. Néhány nap előtt a bor Pestre érkezett s gondolhatni a kereskedő megelégedését, midőn észrevette, hogy a hordók bor helyett vízzel vannak megtöltve. A dolog azonnal fel lön jelentve a hatóságokhoz.

— Legújabb felszámítások szerint az egész föld területén lakó emberek összes száma 1183 millió. Ebből esik Európára 272, Ázsiára 720, Amerikára 100, Afrikára 86, Ausztraliára 2 millió. Évenként 32 millió ember hal meg s így minden napra esik 87,721, minden órára 3,953 s minden első perczre 71 halál esik. A születések száma felülhuladja a halál eseteket s minden elsőperczben körülbelül 70—80 ember születik.

POLITIKAI HIREK.

Lesznek t. olvasóink közül tán többen, a kik az amerikai belháború okai és jelentősége iránt nincsenek egészen tisztában. Ismerkedjünk meg tehát közelebbről ez ügyvel, melynek eredete, fejlődése, iránya s általában politikai természetét felől egy német lap könnyen felfogható magyarázatot ad. E lap a Lipésében megjelenő, s jobb szellemű „Deutsche Allgemeine Zeitung“, mely nem vétendő össze az ágostai vén nénikével, s mely közelebbi számában azon férfiú közelítésének rövid átnéztet adja, kiről most a mivelt világban tán legtöbbet innak és beszélnek. E férfiú Slidell, a délamerikai elszakadt államoknak a párisi udvarhoz indított megbízottja, a kit utaztatban a „Trent“ hajóról az erősebb északiak elhurcoltak. Európában — ugymond a „D. A. Ztg.“ — még knvése ismerik az amerikai lázadás eredetét, hogysem a most történt eseményt, mely valószínűleg csak a kezdetnek volt végjelene, kellően méltányolhatnák. A lázadás nem tegnapi, nem tegnapelőtt kezdődött. Annak feje nem Jefferson Davis az ugynevezett confederált államok praesidense, nem Walker a hadügyminiszter, nem is Beauregard vagy Johnson a bátor tábornok, kik a déliek hadsergét annyi szerencsével és ügyességgel vezérlék. A főigazgató, a főconspirator John Slidell Louisiana államból, ugyanaz, ki most a „Trent“ hajón elfogatott: Slidell éveken át az egyesült államok szenatúsának egyik legtekintélyesebb tagja volt, évek óta főnöke a diplomatiai s konzulási ügyek osztályzatának, mely helyzetében nemcsak legkiterjedtebb összeköttetések eszközöl hónának politikai tekintélyei s pártbíveinek, hanem hű ismeretét szerze a külföldi állapotok, viszonyok és érzületekről is. Délnek elszá-

kadása Északról már ezelőtt 20 évvel keletkezett eszme; gyakran szoltak és irtak róla, azonban annak kivételére csak Slidell határozta el magát akkor, midőn a korhadat democra-tárta a közelebbi elnökválasztások az erősebb és élet-revalóbb republicanusokkal szemben vereséget szenvedett. Slidell és pártja e vereségben a déli államok anyagi érdekeit is fenyegetve látta s e körülmény az, mit ő később oly ügyesen tudott eszméje valóítására felhasználni. Hogy célját elérje, három hatalmas szövetséget szerzett magának. Mindenekelőtt meg tudá nyerni ügyének azon 20,000 hivatalnokot, kik a democra-ta párt bukása következtében alkalmazás nélkül maradtak, kiknek számára más 20,000 hivatali állást csak a függetlenítendő déli államok adhatnak. Fzen párt élére megnyeri John C. Brokinridge kabinet-tagot Buchanan elnökségéből, John B. Floyd hadügyminisztert és J. P. Benjamint; ez utóbbi az egyedüli izraelita, ki a washingtoni szenatusban tilt, jeles szónok és jogász, ki az 1860-ki utolsó senatusülésben elragadó szónok-lattal proclama-ta a maga és senatúsátá Slidell nevében a rabszolgatartó államok fölkelését, melyeknek fenyegetett rabszolgatartási érdekeik képezték a másik szövetséget. A harmadik szövetséget az európai udvaroknál megbízott köz-társasági követek egyéniségben igyekezett Slidell eszméjének megnyerni, mely törekvése sok tekintetben szintén való-sult. „Slidell — mond az idézett lap — ravasz és alatto-mos, sima mint kigyó, finom, aristocraticus megnyerő bá-násmóddal, ő a szó valódi érzelmében diplomata; tökéle-tesen beszéli a francia nyelvét, millió dollárok tulajdonosa s e tekintetből is magát leginkább érezte hivatottnak arra, hogy a déli államok függetlenség elismerésének a Tuille-riában sürgetésére vállalkozzék s ezért indult e szerencsét-lenül sikerült párisi utra is.“ Ezután a lap a délkarolinai F. W. Pickensről szól, mint a ki ezen nemzeti nagy vállalatnál Slidell méltó társa volt. „Ha Slidell elválsai tö-rekvései sikerülnek, ő a déli republika első elnöke, Pickens a második, s semmi kétség, hogy ez esetben világháboru fejlődik ki, melynek egyik cselekvő részese Oroszország az amerikai unioval, a másik részese Francia-ia, Angol- és Spanyolország a déli confederatióval. Canada, Mexico és Cuba harezí dijjak. Az eszme, a terv Slidellben van meg-tesztelvé; ő az amerikai reactio és lázadás Napoleonja. Ha elesik, akkor az északi unio ismét magasra emelkedik, s lesz belőle egységes, szabad, nagy köztársaság; akkor a rabszolgaság kiterjesztésének lehetősége eltűnt, s az aboli-tio diadalának napja feltűnt. Ezért tulajdonittatik oly nagy súly Slidell elfogatásának, ezért nem kimélt az amerikai kormány semmit, hogy hatalmába kerítse. Személyében nem idegent tartoztatnak le s a letartoztatók nem idegenek, nem egy elismert állam követe ez, hanem lázadó, egy lázadás feje, ki véres katonai tervekkel törvényesen felállított kor-mánya ellen ellenséges küldetésben indult a külföldre, s sze-mély szerint fogatott el, s pedig oly szigorú utasítás foly-tán, mely a haza elleni felségárulót élve vagy halva, de kézrekeríteni parancsolá.

— A suttorinai esemény a külpolitika terén még min-dig előáll. Sokan hitték, hogy Ausztria ily fontos lépésre már előleg megnyerte a többi hatalmasságok beleegyezését. De ez nem úgy van, s a francia, orosz és porosz követ csakugyan felvilágosítást kért.

— A „Pays“ bár fentartással, egy bécsi levél biteles-sége alatt jelenti, hogy Franciaország és Ausztria meg-egyeztek, közbenjárásuk által megszüntetni a törökök és a hercegovinai fölkelők közti összefüggést. A két hatalmas-ság ezen törekvése összeköttetésben állana a velencei kér-déssel, melynek megoldása területi kárpótlás által eszközöl-tetnék. Hihetetlen!

— Párisból írják a „K. Ztg“-nak: Az osztrák kor-mány parancsot adott 15,000 emberének, hogy Hercegovina-ba vonuljanak be. Mihelyt ezt itt a francia kormány megtudta, azonnal tiltakozást intézett az osztrák kor-mánnyhoz.

— Omer pasa főhadiszállásáról f. hó 3-ról kelt sürg-nyökhöz szerint, a szerdát 2-án 16 nizam zászlóalj öszpon-tosítását eszközölte. Dervis-pasának meghagyatott, hogy a Pivánál álló fölkelők táborát támadja meg; azonban alig nyomult előre, midőn a fölkelők maguk fölgyújták táborukat, s számos fegyvereket s hadiszereket hátrahagyva, szét-futottak.

Skutariában — Albániában, — mint a „D. Ztg“-nak írják: nagy nyugtalanságban voltak; a montenegróiak részéről a város megtámadtatásától félvén. — Tiz montenegrói albániai parasztnak áttöltözve, a skutari-i tón át a város-ba jöven, fölismertették s a várba vitették. Hirszerint éjjel Skutariában több montenegróiakat kaptak rajta, midőn az ottani bazar fölgyújtását kísérték meg. Seestari s Mu-richi határszéli falvak lakosai közt a város új kormány-zója Resid pasa lökészetet osztatott ki, hogy a monte-negróiak megtámadásai ellen megvédhessék magukat. Ama vereség, melyet Dervis pasa 2-án Pivánál okozott a her-cegovinai fölkelőknek, — remélhetőleg magukat a monte-negróiakat is arra bírálja, hogy déli határaikon valahára nyugton maradjanak.

A milánói „Pungolo“-nak Turinből nov. 30-ról írják: „Ricasoli felvilágosítást kért ő brit felsége képviselő-jétől azon tetleges részért, melyet Anglia veszen a nápolyi zavarokban, midőn angol lobogós hajók szállítják a legiti-mista csapatokat s teszik ki olasz partokra. A angol kép-viselő azt felelé, hogy méltatlanul vádoltatik az angol kor-mány az olasz ügyekbe való avatkozással, s még méltatlan-nabb öt feleletre vonni a szóban forgó tények miatt. Az angol kormány nem értesülhetett s nem is tehetett róla, hogy a felkelők angol hajókat használtak fel vállalatukra; s következőleg az olasz kormánynak teljes joga van elfogatni és agyonlővetni nem csak mindazokat, kik ily expedí-tióban részt vesznek, bármely nemzetbeliek legyenek, ha-nem ugyanazon módon banni ama hajók parancsnokaival és hajóslegényeivel. A mi az ily hajókat illeti, az olasz kormánynak teljes joga van elűlőszetni, vagy tengeri marta-lékkép elhajátitni. Ő brit felsége soha, legkevésbé sem vonta volna feleletre az olasz kormányt ez igazságos eljárásért. E tudósítás megerősítésre vár.

— Az olasz képviselő-kamrában Massari a követ-kező törvényjavaslatot terjesztette elő:

1-ő cikk: Egy 1000 franknyi élethossziglan tartó évi nyugdíj rendeltetik a had-és tengerészügyi budgetből, nemzeti jutalomképpen azon ezer mindenkinek, kik a Garibaldi marsalai kiszállításában résztvettek, s halál eseté-ben özvegyeinek özvegysegük idejére, s ezek hiányában árvaiknak, kiskorúságok idejére.

2-ik cikk: Az özvegyek és árvaik részére a nyugdíj az 1859. jun. 27-diki, a szárazí sereg nyugdíjait illető tör-vény alapján fog szabályoztatni.

3-ik cikk: Mindenik nyugdíjazottnak szabadságában áll, nyugdíját egészen vagy részben meghatározott időre, vagy örökre ezen expedícióban résztvett bajtársai közül egyre vagy többre, vagy ezek családjaira ruházni által.

— Rómából nov. 30-ról írják, hogy az „Italia“ szin-bázban igen zajos demonstratio történt, egy Savoie nevű színész tiszteletére. Több háromszintű jelvény volt látható, s Victor Emanuel éljeneztetett. A római csendőrség többet befogatott, s a színházból a közönség kiűzetett. A fran-czia csendőrség megakadályozta a tiltetésnek az utczán szándékolt ismétlését.

— Az olasz tengerészeti miniszter jelenti, hogy Olasz-ország közelebből oly tengerészettel bírand, mely szinte kétszerte nagyobb az ausztriaiánál.

— II. Ferencz nagybátyja a Capuai herczeg mintegy két hét óta családjával együtt, a legnagyobb incognitoban, Compiégneben van.

— Cialdini tbk néhány nap óta beteg; többször eret vágtak rajta; Bertani Agost képviselő gyógyítja.

— A francia senatus december 2-dikán két órákor öszszesült.

— Azon hir, hogy III. Napoleon Mexico esetleges ko-ronáját Bécsben felajánlotta volna ismét fölmerül.

— A török zultán eltörölte azon törvényt, mely a nagyuri család férfi-nemű gyermekeit megölteni rendelte.

— Az orleansi herczegek, mint tudva van, eddig az amerikai hadseregben Mac Clellan éjszak-amerikai tbk mel-llett kapitányoskodtak. Most Maria-Amalia ex-hercyné által visszahívtattak Angliába.

— Egy mult hó 30-án Rómából kelt sürgöny szerint a francziák most éber figyelemmel őrzik a határokat.

— Goyon tbk dec. 1-sőjén érkezett vissza Rómába s rögtön kihallgatáson volt a pápánál.

— Szent-Pétervárról írják, miszerint Sándor császár Tshelkain tábornokot miniszterelnökké szándékozik kineve-zni. Ezen változás mindazáltal semmi politikai jelleggel nem bír, s legfeljebb közigazgatási tekintetben az ügykezelés na-gyobb gondponosítását célozta. Sándor czár egyáltalában ke-vevetet gondol a politikai reformokra. Így például Krements-huyba tett utazása alkalmával legközelebb a pukawai pa-rasztoknak ezt mondá: „Az esett értesemre, hogy ti még valami más szabadságot vártok. Most nem kaptok mást, mint már adtam nektek! Tegyétek azt, mit a törvény s paran-csaim rendelnek! Legyetek szorgalmasok s dolgozzatok! Le-gyetek engedelmese a hatóságok s földesuraitok irányá-ban!“ A tulai kormánykerület nemességéhez így szólt: „Uram! kibocsátványomban köszönetemet nyilvánítam azon önkényes áldozatokért, melyeket a nemesség hozott, és se-gélyt nyújtott nekem e nagy művet Isten segélyével befe-jeztetni Most ismétlem ebbeli hálamat. Jobbajaykhoz eddig fenállott viszonyaik megszűntek; azokhoz visszaférni többé nem lehet a régi rend helyébe alkotmányos törvények lép-pendnek, ezek becsületes kivételnek kell iparkodni, melyek önk és a jobbágyok létét biztosítandják. Reményem, hogy önk segélyemre leendenek s hű teljesítői lesztek, mint mindenkor az uralkodó akaratának.“ Ez kevés reményt nyújt az oroszoknak arra, hogy máskép kormányoztassanak.

— Dec. 1. Szent-Pétervárról azt híresztelik, hogy ott egy forradalmi bizottságot fedeztek fel, melynek neve sin-te „Veliko-Russe“ volna, mint ama titokban nyomott és sokszor emlegetett lapnak. A titkos policia t. i. a mult hét végével egy névtelen levelet kapott, melyben körülményes leírása foglaltatott a titkos működésnek. Ezen levél írja ki-jellette helyét s idejét az összejövetelnek, a tagok névsorát, a bizottságy programját, sőt még az összejöveteli helyi-ség rajzát is bektűldé, végre kimutatta az épület azon rész-t, hol a compromittál iratok elrejtve vannak. A bizott-ságy élén egy tábornok áll vala, ki már elfogatott. A feut-említett utasítás következtében a keresett iratok is feltalál-tattak, de nem sikerült még fölfedezni a bizottságy min-den tagjait, mert a kijelölt órában a várt gyűlés nem tar-tott meg.

Now-Yorki nov. 20-ki tudósítások szerint, az ezen városbeli lapok azt állítják, hogy Masons Slidellnek összes felsőbírói lefogaltattak Wilks kapitány által, ki saját felelősségére, s a szövetségi kormány utasításai nél-kül járt el. — A „New-York-Herald“-nak egy washingtoni sürgönye szerint Lincoln kijelenté, hogy Masons Slid-ell nem fognak Angolországának visszaadni; még azon este sem, ha ebből háboru fogna következni. — A szö-vetségi kormány törvényndó tanácsosai helyeslik a „San-Jacinto“ eljárását; sőt még azt is állítják, hogy a „Trent“ elkobzása is jogszerű lett volna.

— A „Pays“-nek Virginiából kelt legutóbbi tudó-sításai szerint, a folyó évi termsé oly rendkívül kedvező volt, hogy az magának az államnak táplálásán kívül, bő-ven elegendő leend a separatista seregnek; az egész 1862. éven át élelmiszerekkel ellátásra is.

— Ugyanezen lapnak Vera Cruzból kelt tudósítá-sai szerint, nem lehet többé kétség az iránt, hogy Mexi-có főbb városaiban kérvények iratnak alá, a hatalmas-ságok beavatkozásának kikérése végett, egy erős s tartós kormányt ezen országban fölállítása tekintetéből. Ezen kérvények a köztársaság legelőkelőbb férfainak aláírásaival vannak ellátva.

— A „Patrie“-nak egy sürgönye szerint New-York-ban a „Trent“-féle ügy közudomásra jutásával aláírás nyit-tatott meg oly célból, hogy Wilks kapitány, a „San Ja-cinto“ parancsnoka diszkarddal, mindegyik tábornok tiszt egy pár diszpisztolylyal, s a fregát mindegyik tengerésze egy diszfejével ajándékoztassék meg. A lelkesítés oly

nagy volt a városban, hogy az első nap alatt az aláírásból begyűlt pénz — mint mondják — már 50,000 dollárnyi ropant összegnél is többre ment.

Ujabbak. A birodalmi tanács alsóházának dec. 9-i ülésében a sajtótörvény tárgyalatván, nyolcz első szakaszai a választmány javaslata szerint elfogadtattak.

Berlini tudósítások szerint a porosz követválasztások tulnyomólag a haladó és szabadelvű pártok részére jutnak ki. Folyó hó 6-ig 120 választás volt tudva s ezek közül legalább 50 a haladó, 60 a szabadelvű pártra esik s csak a többi tíz oszlik meg a hübéri és papi párt között. Magában a fővárosban a haladó párt jelöltjei közül nyolczan választattak meg, míg az ő szabadelvűek közül csak egy.

Ugyancsak Berlinből sürgönyzik, hogy a katonák nagyban szabadságolásáról indított hír merő kohanymány. Minden olyan tudósítás, mely a kormánynak a katonágyekben eddig követett magatartásáról eltávozását jelenté, nem egyéb alaptalan hozzávetésnél.

A lengyelhatárszélekről távirják, hogy a varsói érsek helyettes Bialobreski, tíz évi siberiai deportatiora ítéltetett. A varsói orvosi tanfolyam nyolcz keresztény

és hét zsidó hallgatója besoroztattak, mint közkezonak. A nevezett főpap e szörnyű büntetést az által vonta magára, hogy miután több varsói templom a mult october 15-és 16-i események alkalmával orosz katonák garázdálkodásai által megszenstelenítetvén az egyházi előjáróság által bezárattott, a kormányhatóságok felszólítására is vonakodott azokat felnyitni, míg a kormány biztosítékot nem nyújt az iránt, hogy a templomok többé katonai erőszakoskodások színhelyévé nem lesznek. A kormány nem adta meg a kívánt biztosítékot, a templomok zárva maradtak s most ezért lakol Bialobreski.

Egy Konstantinápolyból Marseillen át jött sürgönyben olvassuk, hogy az Ausztria és a porta közti titkos szövetségről hír valósl. Az osztrák befolyás tulnyomó. A magyarokat nyugtalanítják. Schneider ezredes, mivel az osztrák követ politikai celszövényekkel vádolta, hivatalától megfosztva, elfogatott és Trapezuntba száműzetett.

Türr tábornok rendelkezési állapotba helyezettetésének oka egy csekélység miatti összeszólalkozás volt közte s a hadügyminiszter között. Türr egy letisztázott fogalmazvány helyett, tévedésből az impurumot küldötte el a hadügyminiszterhez. Ebből sértő kifakadásokig

vitt szóváltás kerekedett, minek következtében Türr elbocsátatását kérte. A kormány csak disponibilitásba helyezte, a tábornok azonban ragaszkodik lemondásához.

Uj-yorki nov. 28-ról szóló sürgönyök szerint az ottani sajtó hangulata némileg változott a Trent-ügyben. Az elfogott biztosok kiadatásának lehetőségéről beszélnek, ha Wilkes kapitány eljárása jogtalanak ismeretnék el.

A külszövetkezett államok congressusa elhatározta, hogy kormánya székhelyét Richmondból Nashvillebe teszi át. A kormány 160 millionyi új kölcsön nyithatására akar engedélyt kérni. Beaufortot a szövetségi csapatok még nem szállották meg.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

December 11-kén: Nemzeti kölcsön 81.75. 5% Metalliques 66.75. Bank-részvény 748.—. Hitel-részvény 179.60. Váltó Londonra 141.40. Ezüst 140.75. Arany 6.70.

December 7-dikén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 68.—. Erdélyi 65.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(396)

(1—3)

5112 sz.

J e g y z é k e

azon a kolozsvári cs. k. postahivatalnál 1859 és 1860-ik évben feladott de kézbesíthetetlen visszaküldetett pénzes-leveleknek és szekérpostai küldeményeknek, melyek az alólírt cs. k. postaigazgatóságnál, ezen hirdetés napjától számítandó 3 hónapok alatt a feladók vagy a címzetesek által kellő kimutatás és a szállítási díj lefizetése mellett átvethetők.

Tétel szám a feladói postahivatal	a levél czíme	rendeltetési helye	foglatlaja	értéke		sulya		szállítási díj	
				frt.	kr.	font	lat	frt.	kr.
1	Kurta . . .	Temesvár . . .	bank j.	1	—	—	—	—	11
2	Miszyokkuku . . .	Fogaras . . .	"	2	10	—	—	—	10
3	Kovács . . .	Arad . . .	"	2	10	—	—	—	—
4	Angalori . . .	Temesvár . . .	"	1	—	—	—	—	10
5	Giebutzán . . .	Triest . . .	"	2	—	—	—	—	16
6	Csikó . . .	Temesvár . . .	"	2	5	—	—	—	11
7	Papp . . .	Naszod . . .	"	2	—	—	—	—	27
8	Mark . . .	Stokerau . . .	"	1	—	—	—	—	17
9	Csekovits . . .	Lemberg . . .	különf.	10	—	4	—	1	43
10	Kalda . . .	Mantua . . .	b. jegy	4	20	—	—	—	53
11	Wgyrzasalki . . .	Jarabk . . .	"	30	—	—	—	—	14
12	Oltyán . . .	Franzenstadt . . .	"	2	—	—	—	—	45
13	Turgarek . . .	Jaroslau . . .	"	4	—	—	—	—	13
14	Müller . . .	Tekendorf . . .	"	1	55	—	—	—	9
15	Papp . . .	Troen . . .	"	2	—	—	—	—	16
16	Avicza . . .	Castel Arze . . .	"	3	—	—	—	—	14
17	Barezek . . .	Bécs . . .	"	7	—	—	—	—	28
18	Székel . . .	Brünn . . .	"	5	25	—	—	—	14
19	Cserei . . .	Velence . . .	"	3	50	—	—	—	33
20	Szabó . . .	Gr. Mosti . . .	"	2	—	—	—	—	13
21	Braun . . .	Berkesz . . .	"	2	—	—	—	—	13
22	Rusz . . .	Gr. Mosti . . .	"	1	40	—	—	—	13
23	Grün . . .	Berlin . . .	különf.	12	—	20	7	13	45
24	Podharz . . .	Temesvár . . .	b. jegy	1	—	—	—	—	11
25	Bartha . . .	Karänsches . . .	különf.	4	—	2	8	—	71
26	Krükl . . .	Bécs . . .	"	25	—	—	5	2	18
27	Guardesoni . . .	Verzogley . . .	b. jegy	15	—	—	—	—	14
28	Kováts . . .	Voitsberg . . .	"	2	—	—	—	—	9
29	Guthy . . .	Sz.-Ujlak . . .	"	25	—	—	—	—	15
30	Mozadley . . .	Gurz . . .	"	1	40	—	—	—	15

N.-Szeben, december 3-án, 1861.

Az erdélyi cs. kir. postaigazgatóságtól.

(397)
Sz. 367.

Hirdetmény.

(1—1)

Alólírt királyi országos fegyház kezeléség hivatalos irodájában folyó 1861-ik évi decem. 19-ik napján, reggeli 10 orakor 120 fegyencz részére 1862 januar 1-jétől december utolsójáig szükségelendő élelmezés hordozása érdekében, egy szóbeli nyilatkozati tárgyalás fog tartatni.

A vadium 800 frt. osztr. ért. — Irások nyilatkozványok is elfogadtatnak. Az irások nyilatkozványoknak fokozat szerinti bélyeggel, a nyilatkozó vezeték és keresztnévvel, valamint polgári állása és lakási helyével kell ellátva és a fenn kitett napnak déli 10 órájáig, mint a mely időkor a tárgyalás kezdetét veendi, ezen hivatalnál benyújtva lenniük.

Az irások nyilatkozványoknak továbbá az ajánlatban étel és külön kenyér részlet szerinti számmal és betűkkel szükséges ellátatniok, azon kijelentést tartalmazniok, mely szerint a nyilatkozó minden a nyilatkozati tárgyalás alapjául vett árverezési föltételek, a fönti tárgyalási óráig ezen hivatalnál megtekinthetők, — világosan ismeri, s azoknak magát föltétlenül aláveti.

Utólagos szóbeli nyilatkozatok, vagy irások nyilatkozványok nem fogadtatnak el. — A királyi országos fegyház kezeléség, N.-E nyeden 1861 december 6-án.

NEM HIVATALOS.

(393)

(2—3)

Magyar-Frátán egy 350 hold terjű legjobb szénafü és rétből álló legelő, melyben van két jóvizű kút és egy ház, 3, akár 6 évre bérbé kiadó. — Ára egy holdnak: 5 frt. o. é. Értekezhetni: helyben haszonbérlet Mandola József ural.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasuteza 74 sz.)

Mai számú nkhoz félív melléklet van csatolva.

(394)

Figyelmeztetés.

(1—1)

Kolozsvári t. cz. Bonda Mózes urnak e következendő tartalmu saját kezével írt s alá irt köllevelét juttatok a nyilvánosság elébe:

Attestat

„Arról, hogy alábbirt folyó hó 8-án kölcsön felvett egy ezer nyolczszáz osztrák értékű forintokat hitelező T. Veres Lajosné született Csath Annától havankénti megegyezett kamat fizetés mellett, mely kölcsönzött összeg biztosítására, egy betáblázott váltó értéke két ezer négyszáz nyolczvan frt. a hitelező úrasszony kezéhez letétetvén, ezennel elismerem. Kelt Kolozsvárt május 8-án 1861. Bonda Mózes m. p. Megjegyzés. A váltó lejáras napjáig tartozom e kötelezettségnek eleget tenni, másként a záloghoz semmi jogot fenn nem hagyván. Bonda m. p. — oly figyelmeztetéssel, hogy fenntisztelt cz. Bonda Mózes úr folyó év és hóban midőnn kötelezettségére személyesen felszólítottatott volna, fennhangon egész elhatározottsággal így felele: „A fennirt kötelezvényem annyit sem ér, mint egy pipa-füst.” Ezen tényét Bonda Mózes úr be is bizonyította, mert a kolozsvári Tekintetes Nemes Tanácsához a fenn irt ügyben folyamodást is adott be, — a dolgok ily állásában figyelmeztetem Kolozsvár városa t. cz. polgárait, úgy minden vármegye és vidékbeli t. cz. közösségeit is, hogy ily szintű ügyekben előrelátók és ovatosak legyenek, nehogy haládatosság helyett károsítással legyenek adóssaik által megjutalmazva. Kolozsvárt, december 7-én 1861.

Veres Lajosné szül. Csath Anna.

(388)

(3—3)

Udvári tanácsos Kabos Dánielnek a Kolozsvári Déési főútvonalban Kolozsvárhoz 1 $\frac{1}{2}$ mértföldre fekvő Pusztaszent-Miklósi ősi rész jószágá minden hozzá tartozókkal — ugyszintén a Torda — M. Váshelyi főútvonalban, Tordához $\frac{1}{4}$ mértföld távolságban fekvő ősi rész jószágá minden hozzá tartozókkal, — végre Bihar-Megye, Hargitosi járás Kis-Kohány helysége szőlőhegyén fekvő 12 hold 160 $\square$ jó művelni álló szőlője — 18 öl hosszú bolthajtásos pincede, felette lévő 4 osztályú vályog-tégla, sindely fedél alatti legjobb állapotban lévő épüet, minden felszereléssel, dézma joggal — örök áron eladók; — a feltételekről értekezhetni s végleges alkut köthetni alólírtul Hidalmáson, utolsó posta Magyar-Nagy Sombor. —

Korda György, felhatalmazott.

STEIN JÁNOS

könyvtárusnál Kolozsvárt kapható:

NEFELEJTSEK.

Írta Beniczky Emil. Ára 1 frt 20 kr.

Naptár 1862-re.

Szerkeszté Morzsányi Sándor. Ára 80 kr.

Gazdasági zseb-naptár 1862-re.

Szerkesztá Kodolányi Antal. gazd. titkár, a magy. gazd. egyesület és kertészeti társulat tagja. Ára 1 frt 50 kr.

Magyar költők könyve.

Harmadik javított s bővített kiadás. Gyönyörű angol-vászon kötésben aranyozva, Ára 3 forint.

A helynevek magyarázója.

Szerzette ifj. Résző Ansel Sándor, kir. táblai fogalm., köz- és váltó-ügyvéd. I. füzet. Ára 1 frt 10 kr.

Erdélyi képes naptár 1862-dik évre.

Ára 25 kr.

A magyar polgári törvénykezés rendszere

az erszágbirói értekezlet által megállapított ideiglenes törvénykezési szabályokhoz alkalmazva írta Suhayda János jogtudor, köz- és váltó-ügyvéd. Ára 2 fri 50 kr.